

УВІЧНИТИ МАЛІ ТЮРКСЬКІ МОВИ: КОРЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТРИВАЄ

У № 2 за 2006 р. нашого журналу (див.: «Увічнити «малі» тюркські мови») ми вже інформували науковців про спільний лінгвістичний проект Сеульського національного університету та Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України зі збирання та увічнення лінгвістичних даних «малих» тюркських, монгольських та тунгусо-маньчжурських мов світу, і зокрема України. Наукові результати спільної роботи українських та корейських вчених було відображено в: SIAC 2006. Proceedings of the 7th Seoul International Altaistic Conference. Sept. 24–27, Seoul, Korea; та: Fieldwork Studies of Endangered Altaic Languages. For the: Genealogical Study of Korean and the Preservation of Endangered Languages. Edited by the Altaic Society of Korea. – The Language and Cultural Studies Series 2. – Seoul, 2006. – P. 199 – 203¹.

В результаті інтенсивної координованої на міжнародному рівні діяльності лінгвістів-тюркологів проекту на першу половину 2007 року було зібрано, задокументовано та внесено до бази лінгвістичних даних матеріали не лише «малих», тобто таких, якими говорить невелика кількість носіїв та які перебувають під загрозою знищення, а й більш розповсюджених і навіть літературних мов, зокрема: фую – киргизької (21–28.09.2003, 13–18.01.2004, Нейлонгджанг, Китай), хакаської та алтайської (15–21.2.2004, Новосибірськ, Росія), шорської (18–26.04.2004, Новосибірськ, Росія), не туркменських огузьких діалектів (7–17.05.2004, узбережжя Амудар'ї, Туркменістан), тувинської-кьок-мончацької (16–23.10.2004 та 26.04–8.05.2005, Ак-Каба, Сінцзянь, Китай), тувинської-цаатанської (20–30.06.2005, Ховсгьоль, Монголія), казахської (4–7.01.2005, Алмати, Казахстан), якутської (16–20.02.2005, Якутськ, РФ), чуваської (17–24.04.2005, Чебоксари, РФ), західноуйгурської (16–23.10.2005, Кансу, Китай), гагаузької, урумської, кримчацької та караїмської (01–02.2006, Київ – Маріуполь – Сімферополь, Україна), чулим-

ської, тюркської та барбара-татарської (13–22.05.2006, Томськ, РФ), тувинської (уурін урянхайської) (24.06–07.07.2006, Ховсгьоль, Монголія) мов.

З 1 липня 2006 року вступив у дію другий етап цього науково-дослідницького проекту польових студій, що має тепер назву Fieldwork Studies Altaic Languages for Genealogy of Korean, завершення якого очікується 30 червня 2009 року. Протягом цього періоду передбачено вивчення ще цілої низки мов алтайської мовної родини – евенської (ламутської) та маньчжурської з тунгусо-маньчжурських, монгуорської, баоанської, бурятської та хамніганської – з монгольських. Поруч з ними пальму першості знов утримуватиме вивчення таких тюркських мов, як саларська, киргизька, долганська, якутська, башкирська, чуваська та волзько- і кримськататарська.

Як продовження цього проекту, в м. Тракаї (Литовська Республіка) з 15.07.2007 по 31.07.2007 р. відбулася спільна корейсько-українська польова експедиція з караїмської діалектології, здійснена лінгвістами-тюркологами з Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України та Сеульського університету – к. філол. н. І.М. Дригою, д-р. Лі Йонг Сонг та д-р. Чой Воонго. Метою експедиції ставилось вичерпне вивчення тракайського діалекту караїмської тюркської мови та по можливості встановлення слідів кримського діалекту караїмської мови й мовної ситуації серед караїмів Польщі – вихідців із української Волині та Галича. Завдяки щирому прийому та справжній тюркській гостинності місцевих жителів дослідникам вдалося здійснити повний аудіо- та відеозапис за книгами лінгвістичного опитування у носіїв мови та старожилів Лідії Фіркович, Юзефа Фірковича, Шимона Юхневича, Марка Лавриновича. Багато корисної лінгвокраїнознавчої інформації дослідники почули також протягом візитів до газзана Тракая Юзефа Фірковича та доглядача кенаси Михайла Зайончковського². Радісною звісткою

про збереження галицького діалекту караїмської мови та побутування його на розмовному рівні подекуди в Познанському та Вроцлавському районах Республіки Польща запам'яталася зустріч із Маріолею Абкович, головним редактором журналу «Авазимиз» та головою громади польських караїмів³. Маріоля Абкович розповіла про соціолінгвістичну ситуацію у караїмській спільноті, що проживає нині у Польщі, та результати діалектологічних польових студій, проведених нею із професором-тюркологом Генріхом Янковським серед караїмів Польщі у 2005–2006 роках. Українські та корейські тюркологи взяли участь в обговоренні «Русско-караимского словаря» М. Лавриновича (Тракай, 2005. – 345 с.), польського перекладу з французької «Караїмізм. Історія та доктрина» Шимона

Шишмана (Вроцлав: Бітік, 2005. – 227 с.) та англomовного посібника «Karay. The Trakai Dialect» турецького тюрколога Тимура Коджаоглу (у співавторстві з Ніколасом Фірковичем; Мюнхен: Лінком Європа, 2006. – 242 с.). Аудіо-, відео- та наочні матеріали польових студій українсько-корейської експедиції були передані у розпорядження караїмської громади м. Тракай.

Учасники експедиції також узяли участь у святкуванні литовською караїмською громадою свята Курбан 25.07.2007 р., мали нагоду почути службу, релігійні гімни та народні пісні рідною мовою караїмів. Від імені української науки висловлюємо щиро подяку усім названим і неназваним тут громадянам Литви та Польщі, що надали допомогу нашій польовій експедиції.

І.М. ДРИГА

¹ Результати та лінгвістичні матеріали проекту – у відкритому доступі на сайті: <http://plaza.snu.ac.kr/~altai>.

² Частково можна побачити на сайті: www.seniejitrakaj.lt.

³ www.karaimi.org/awazymyz.